

UIT HET JAARVERSLAG VAN DE HEEMKUNDEKRING "DE KOMMANDERIJ GEMERT" OVER HET JAAR 1970.

Het aantal leden van onze Heemkundekring is de laatste jaren tamelijk constant gebleven en beweegt zich rond de 85. We begonnen 1970 met 83 leden en in de loop van het jaar kwamen er twee nieuwe leden bij.; 58 van onze leden waren geabonneerd op Brabants Heem. Ik zou dit tijdschrift nog eens in uw aller aandacht willen aanbevelen.

De eerste ledenvergadering werd gehouden op 13 januari 1970; in deze vergadering sprak de heer Knippenberg over "De Herbergen en Postbanen in de Zuidelijke Nederlanden. Mooie dia's in kleur verlevendigden deze interessante lezing.

De jaarvergadering vond plaats op 1 maart 1970 met verslagen van Secretaris en Penningmeester. Pater Gerlach uit Den Bosch sprak bij deze gelegenheid over het leven en de werken van de Bossche schilder Jeroen Bosch.

In de eerste vergadering van het winterseizoen hadden we opnieuw de heer Knippenberg als spreker met het onderwerp: "Heksen en Bijgeloof".

De laatste vergadering van het jaar 1970 was op 8 december: de natuurkenner, Jan Vriends uit Helmond, hield een causerie over "Dieren en Mensen". Een voorstel van het Bestuur om met ingang van 1 januari 1971 de contributie te verhogen tot f 10,--, resp. f 5,-- werd zonder meer goedgekeurd.

In de Bestuursvergaderingen werd o.a.gesproken over de Gemertse keskes. Er werd een handtekeningenactie georganiseerd van een groot aantal bewoners van De Deel, De Pandelaar en Het Kruiseind, om aan het Gemeentebestuur van Gemert te verzoeken, om bij een reconstructie van de weg hoek Deel-Pandelaar-Kruiseind het keske aldaar in ieder geval te sparen. Ook namens de Heemkundekring werd door het Bestuur een schrijven gericht aan B & W met hetzelfde doel.

Zoals reeds eerder vermeld in Gemerts Heem, werd de molen in De Deel alhier, een zgn. Zaanse Achtkanter in het voorjaar van 1970 door de gemeente aangekocht. Tengevolge van het verwaarloosde onderhoud gedurende de laatste jaren is de molen erg onderkomen; enige stutten en balken zijn verrot. Naar aanleiding van een onderzoek door onze Voorzitter Leo Bekkers en Willem Vos heeft ons Bestuur zich tot B.& W. van Gemert gericht om enige noodvoorzieningen te doen treffen, om

ongelukken te voorkomen. Met dankbaarheid mogen we vaststellen, dat de nodige voorzieningen intussen zijn getroffen. De algehele restauratie zal nog wel enige tijd op zich laten wachten, totdat Monumentenzorg de nodige financiën beschikbaar zal stellen.

Onze Excursies gingen dit jaar naar het Brestbosch en de Sassenkamp in Boxmeer en naar het kasteel van Heeswijk en de Abdij van Berne aldaar. Voor meer uitvoerige gegevens omtrent vergaderingen en excursies mag ik de lezer verwijzen naar de nummers van Gemerts Heem van het jaar 1970.

Enige leden van het Bestuur woonden de Studiedagen bij van Brabants Heem, die in februari 1970 in Boxtel werden gehouden. Hier sprak de heer W. Knippenberg over Volkskunde en Paleontologie; door middel van een aantal dia's liet hij zien, hoe restanten van uitgestorven dieren in versteende vormen worden teruggevonden.

Ook op de Kaderdag van 20 december j.l., in Oisterwijk gehouden, was onze Kring vertegenwoordigd; hier kwamen de belangen van de Stichting Brabants Heem aan de orde. Een van de voorstellen was om door middel van een vragenlijst 'n onderzoek in te stellen naar de zgn. "omgangen", die tot voor enige jaren in vele parochies werden gehouden om te voorzien in het onderhoud van de parochiegeestelijken.

Ons Bestuurslid, de heer Marinus de Wit, woonde in Oisterwijk het Werkkamp van Brabants Heem bij, zoals hij dat al vele jaren tevoren ook gedaan heeft.

In dank ontvingen we van oud-burgemeester de Bekker enige boeken over de Peel. Toegezegd zijn ons nog een aantal oude jaargangen van De Gemertse Courant. Verder houdt het Bestuur zich steeds aanbevolen voor oude bidprentjes, kaarten en foto's.

Omtrent het boek van Pater Loeffeld over de geschiedenis van Gemert is er geen nader nieuws.

De nieuwe tekst van het boekje van M. van der Wijst: "Beknopte Geschiedenis van Gemert", is gereed. Als ook de illustraties klaar zijn, waarmee onze Voorzitter, de heer L. Bekkers zich heeft belast in samenwerking met ons Bestuurslid, de heer J. van den Broek, kan het boekje worden uitgegeven.

Dat de heer Piet Vos veel tijd en studie heeft besteed aan het Gemerts dialect, zal vandaag uit zijn lezing wel blij-

ken. Door het opschrijven en doorgeven van Gemertse woorden en uitdrukkingen kunnen onze leden de studie hierover vergemakkelijken. Vele uitdrukkingen zijn al gepubliceerd in Gemerts Heem door de heer Wim Vos.

Het is de bedoeling om in de maand mei een excursie te organiseren naar Arnhem, waar de heer M.v.d.Wijst onze gids zal zijn.

Verder bestaat het plan een actie te organiseren om het aantal leden van onze Kring uit te breiden en zo ons werk meer bekendheid te geven. Hierbij zal echter wel de medewerking van onze leden nodig zijn.

Ik zou dit jaaroverzicht willen besluiten met de wens, dat onze Kring een vruchtbaar jaar tegemoet mag gaan en met een hartelijk dankwoord aan allen, die op de een of andere manier hun medewerking aan ons Heemkundewerk hebben gegeven.

M.H.J.Pennings.

LEDENVERGADERING VAN 11 NOVEMBER 1970 IN HOTEL "DE KROON".

Circa 40 personen waren aanwezig, toen de Voorzitter de vergadering opende. Als spreker van deze avond kon hij begroeten de Heer W.Knippenberg uit Sint Michiels-Gestel, die een lezing met dia's zou houden over "Heksen en Bijgeloof".

Spreker ging uit van de stelling, dat al, wat men niet natuurlijk kon verklaren, aan hekserij werd toegeschreven, als het boze oog, als er op de boerderij onverwacht een koe kapot ging, als de koeien de melk niet wilden laten schieten, als een koe niet drachtig wilde worden, als "het beuteren" mislukte enz.

Rond 1500 gaf men de schuld gewoonlijk aan een vrouw en men trachtte dan door verschillende proeven haar schuld vast te stellen. Als "de schuld" bewezen was, werden ze gekweld en gemarteld en vaak verbrand.

Een van de proeven was de weegproef. In Oudewater vindt men nog de waag, waarmee dit gebeurde. Als de vrouw geen honderd pond woog, was ze een heks. Er is daar ook nog een kleedkamertje, waar de verdachte zich moest uitkleden, om bedrog te voorkomen en dan alleen een hemd aankreeg, waarna ze werd gewogen. Vanuit het buitenland kwam men vaak naar Oudewater, omdat de weegproef, daar gedaan, als betrouwbaar bekend stond. Ook nu kan men zich daar nog laten wegen en